

Tara Noastra

FONDATOR: OCTAVIAN GOGA

Biserica unită

ANUL VII No. 47

21 NOEMVRIE 1926

In acest numar: Nichifor Crainic *de G. M. Ivanov*; Tipograful, Grăd-nile copilăriei, Copilărie, alb pridvor părăsit, poezii *de A. Cotruș*; Organiza-rea proprietăților *de Ion Iacob*; Doi păcătoși *de Septimiu Popa*; Crucea roșie română *de General Dr. G. Bădescu*; Săptămâna minoritară *de Corneliu I. Co-darcea*; Cronică externă: Uniunea româno-maghiară *de J. Paleologu*; Săptămâna literară: Șah la d. Dragomirescu; Polemia Lovinescu-Dragomirescu; Execuția dlui D. Tomescu *de D. I. Cucu*; Insemnări: „Viitorul” și noul director al Tea-trului Național; Se despart evreii din Ardeal de unguri? Declarațiile lor, etc., etc.

REVISTA LITERARA POLITICA SI SOCIALA

APARE ÎN FICARE SĂPTĂMÂNĂ

REDACTIA SI ADMINISTRATIA: PIATA: 1002 BUCURESTI

ALEXANDRU HODOȘ

Preț: 1 leu. Distribuție gratuită pentru funcționarii și studenții bătească numărul 300 lei.

Țara Noastră

Nichifor Crainic

În „Pro domo“, articolul prim din „Gândirea“ An. IV, Nr. 6, din 1 Ianuarie 1925, Nichifor Crainic scria: „Ori care ar fi alcătuirea cea nouă a lumii, soiritul nu va dispărea. El va continua să trăiască măcar tot atât cât materia, s'o stăpânească și să-i imprime formele desăvârșite ale viziunii lui divine. Și în această trudă a perfectibilității, în această ridicare neîntreruptă spre tipurile cari ating cerul cu creștetele lor, ale imaginației, titani și profeți vor rămâne mereu zămisliitorii artei și ai cugetării. Ei sunt în lume rugurile de foc prin care vorbește spiritul, și apariția lor va ridica deasupra secolelor, în lumina artei, acel zăcământ sacru ce doarme inexpresiv în fundul ființei omenești. Societățile lipsite de această categorie de elită ar fi societăți oarbe. Ele nu se pot concepe“.

Pentru aceste cuvinte, poezia „Șesurilor natale“ și al „Darurilor pământului“ trebuie iubit sau urît. Pentru cugetarea, care precizează și fixează chipul intelectual al lui Nichifor Crainic, cuprinsă în aceste cuvinte, el este astăzi foarte iubit sau foarte urît. Depinde de cel ce este din spirit sau din materie. Depinde de cel ce a intrat în economia și procesul perfectibilității — sau a rămas în categoria colectivității o simplă, o sărmană cârțișă umană. Dacă această vîetate ar fi fost predestinată pentru lumină — pentru lumina spiritului, n'ar fi existat cu pleoapele închise într'un dublu întunec; ar fi iubit pe Nichifor Crainic, nu l'ar fi urît. În generația aceasta, Nichifor Crainic rămâne un purtător de lumină. Cu atât mai mult se va înfunda în mușuroiul solului sărmana cârțișă umană.

Va veni cineva cu talent, cu mari capacități de minte și de inimă, să-l explice pe Nichifor Crainic vorbindu-ne de „truda perfectibilității“ lui. Ce-i ce-l iubim acum, atunci vom ajunge să-l adorăm, fiindcă și el este „un rug de foc prin care vorbește spiritul“. Gângăniile, și mai

speriate, vor fugi în lături, cum fug ori de câte ori arde un foc. Cu cât mai mult vor fugi de focul „prin care vorbește spiritul?”

* * *

Pe marmora unei mese de cafea, unde într-o ciașcă de faianță se plictisea un rest de cafea otrăvitoare, se tăvăleşte invitativ o foaie: „*Falanga*” — organ de luptă al generației noi”. Cum se nu te îmbie, cum să nu-ți crisper curiozitatea un subtitlu atât de absolut? Într-o rubrică: „Culturale” citesc printre altele despre Nichifor Crainic: „*e interesant cât de înapoiat a rămas acest poet perimat, ajuns profesor de teologie la Chișinău și — se pare — un fel de „aghiotant al „baronului” semidoct de la „Fundafia Principele Carol”.* Mai jos, în corpul aceleiaș rubrici culturale: relativ la câteva rânduri scrise de poet în „Universul”: „Și asta pentru ce? Pentru ca să aducă colachii dlui Octavian Goga, care a cântat în vremuri, „prăpastia dintre sat și oraș și ca să lovească în aristocrații absenteiști! E o discontinuitate îngrijitoare în mentalitatea acestui nou profesor și tare mă tem de biata catedră de la Chișinău”. Rândurile sunt iscălite „Falanga” deci de organul, de organul de respirație al generației noi.

Filozofie se poate face, cu aceasta ocazie, multă și rodnică, dar parcă nu e nevoie. Ar trebui dovedit că întreaga generație vorbește prin „Falanga”. Și dacă s'ar dovedi că astfel vorbește întreaga generație nouă, că așa crede despre Nichifor Crainic aceasta generație, nu trebuie să fi vrăjmaș al poporului român, ci dintr'o supremă iubire imploripe Dumnezeu să trimeată asupra lui foc. Ar stinge un popor, a cărui generație nouă, din blestem satanic, e lipsită de nevoia și de puțința de inimă de a-și înclina capetele în fața rugurilor prin care vorbește spiritul.

* * *

Cum este Nichifor Crainic poet înapoiat și perimat? El este întreg al pământului românesc, al pământului plastic, al elementelor care alcătuiesc *esența*, din care naște cea ce se numește prozaic bogăția și splendoarea lui. Nu aveți impresia, citind o singură poezie de el, că adie din ea miros de lemnul care îi împodobește suprafața, de iarbă grasă, din care se hrănește fauna cornută, de soare, în care se scaldă întreaga viață românească? Cum te poți simți român, bucată din pământul românesc și din trupul istoric al poporului, în afară de creația elementală a lui Crainic? Cum te poți înromâni, în afară de atmosfera pământul lui? Ce rău îmi pare că n'am aici „Șesurile natale” și „Darurile pământului”, în care sburdă în versuri, cu realitatea sa dinamic-dionisiacă apolinismul parsifalic al românăității acestui poet. Nichifor Crainic este: în cugetare „truda perfectibilității, ridicarea ne-întreuptă spre tipurile care ating cerul cu creștetele lor”, suferința pentru sinteza cu limpiditate solară; în poezie — distilarea dionisianismului românesc pentru cristalizări apolinice. Cum este Nichifor Crainic înapoiat și perimat?

Atunci, *esența* pământului românesc, și a tot ce este în el și

deasupra lui, este înapoiat și perimat. Citez din „Gândirea“ una din ultimele poezii ale lui Crainic — și doar n'au trecut ani de atunci.

R E P A O S

Sur, muntele asupra mea veghează
Cu piscuri peste zbuciume ce tac,
Repaosul îmboboțește 'n pază
Ca nufărul pe lac.

Sânt încă cerbul prigonit, flămând,
Cu rana pe colnice sângerând.

Furtună, tu m'ai biciuit ades
Invălmășind spumate herghelii
Cu șuer și nechez în vijelii
Pe drumul meu de șes.

Furtună, tu ades te-ai răbufnit
În plopii drepti ai gândurilor mele
Și adeseori, — nuiele, —
Cu vârful la pământ i-ai îndoit.

Adoarme-ți armăsarii tăi nebuni
În fond de peșteri și de văgăuni
Pe unde apa'n picuri tot mai plânge
Ca rana'n cei din urmă stropi de sânge!

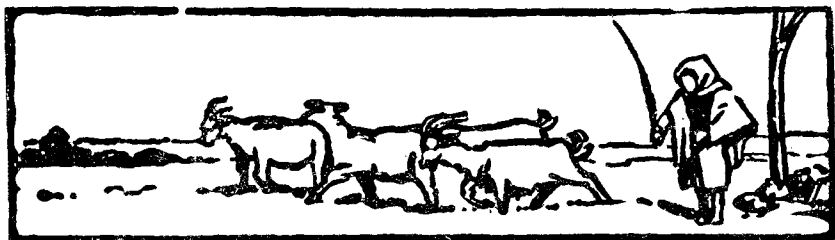
Sur, muntele asupra mea veghează
Repaosul e lac neondulat
Ce oglindește piscuri tari de pază
Cu tample răzimate de cerul instelat.

Ridicolă încercare a „generației noi“ de a turbura cu două adjective repaosul ce oglindește piscuri tari de pază...

Pe aceste piscuri tari de pază, Nichifor Crainic a stat în apropiere alăturată cu domnul Octavian Goga, nu domnul ministru, ci muntele, culmea — dintre cele trei patru, ale spiritului românesc. Colaborarea lor actuală, al cărei senz e, după cum atât de v-guros s'a exprimat la timp d. Octavian Goga, în a subordona valorilor intelectuale ale neamului românesc energiile lui creatoare, era o înfăptuire inevitabilă a unei logice sufletești, — o încarnare ale acelor directive ce le impune unuia pământul țării, iar celuilalt — cerul ei. Cei cari vorbesc de „colachii“ pe care îl aduce d. Nichifor Crainic actualului ministru de interne, sunt obligați în numele adevărului să știe următoarele: La 1 Ianuarie 1925, când apărea „Gândirea“, în frunte cu articolul dlui Nichifor Crainic, d. Octavian Goga nu era nici măcar deputat de Reghin, iar unii publiciști îndrăzniseră să lase o cortină opacă peste avântul activității lui politice concrete. În acelaș timp, d. Nichifor Crainic *muncia* pe paginile „Cuvântului“ — pentru izbânda aceluiși ideal de valorificare, de intelectualizare a energiilor creatoare ale poporului român, pentru care lucrează alături de d. Octavian Goga astăzi. La 1 Ianuarie 1925 deci, Nichifor Crainic scria: „D. Octavian Goga declară și noi repetăm în cor cu întreaga istorie culturală a țării acestela: „Scriitorii ca și odinioară sunt și rămân păstrătorii cei mai de seamă ai misterului nostru de existență“. După mentalitatea politică obișnuită, păstrarea acestui mister al existenței naționale se poate efectua în condițiile degradante ale mizeriei. E teoria stridiei care numai bolnavă produce perle, cum o caracterizează fericit d. Camil Petrescu. Stă în puterea condeelor noastre să stârpim acest vițiu de cugetare în mentalitatea omnipotenților politici. Fiindcă nu ne facem iluzii. D. Octavian Goga nu e perpetuu ministru la departamentul pe care l'a creat. Politica nu se culturalizează printr'un singur erticol de revistă“.

E necesar să fie amintite aceste cugetări ale lui Nichifor Crainic din 1925, ca să înțeleagă „falanga generației noi“ rostul poeziei „Daurilor pământului“, lângă d. Octavian Goga.

G. M. IVANOV

Tipograful

*În pulberea de plumb, în nori de praf,
ca o nălucă,
întârzie la muncă bietul tipograful...*

*Din vreme 'n vreme tusea îl încearcă...
literile dintre degete îi cad,
iar carnea-i chinuită,
parcă
se cere înapoi în codrii deși de brad...*

Grădinile copilăriei

*Beat de depărtări și infinit,
m'am întors din calea mea răsleață
în grădinile pe unde am copilărit...*

*Prunii parcă-mi ies în drum, prin ceață,
în semn de: „bun-venit“
lângă zăplaz, cireșul înflorit
și-a aplecat un ram
și ca un alb bunic, mă mângăie pe față...*

Copilărie, alb pridvor părăsit!..

*Copilărie, alb pridvor părăsit,
ulița era plină de copii... unde-au fugit?..
cin' i-a speriat? cine i-a gonit?..
Drumurile toate spre minuni duceau...
Unde-i sufletu-mi de-atunci? De unde să-l iau?..*

*Copiii nu-s... Râsetele lor au amuțit...
Ulițele lungi în besnă-au rătăcit...
Cineva departe a tăcut și s'a sfârșit,
Un cosciug mai mult în cimitir a putrezit,
Copilărie, alb pridvor părăsit!*

A. COTRUȘ

Organizarea proprietăților

— Comasările în vechiul Regat și Basarabia —

Încep cu Basarabia. Înainte de alipirea acestei provincii, a fost în vigoare, acolo, procedura de comasare reglementată pentru întreaga Rusie. În baza acestei proceduri, statul rusec pe vremuri a și făcut comasări și încă pe o scară foarte întinsă. Singur în anul 1910 s'a comasat în Rusia 22560 hectare. Cifra aceasta lămurește importanța pe care o dat-o guvernarea rusească acestor fel de operațiuni.

În Basarabia încă au fost comasări, însă nu pe o treaptă așa întinsă. Aici nu s'au făcut cu acel zor, ca în alte provincii. Poate motive politice au determinat guvernarea rusească pentru această neglijare a Basarabiei. N'a vrut să avantajeze Basarabia de foloasele acestor operațiuni. Poate motive de ordin economic au contribuit la aceasta.

Repartizarea proprietăților poate n'a reclamat o nouă regrupare pe teren. În acel timp, această repartizare a avut caracterul latifunduar și este bine știut, că complexele latifundiare sunt compacte și nu necesită o regrupare pe teren.

Proprietatea mică, deși era prea resfirată pe teren, totuși n'a putut forța efectuarea comasărilor, deoarece era în așa măsură de redusă, încât n'a contat la producția agricolă.

Este interesant și de reținut, că operațiunile de comasare rusești, în fond au fost o completă regulare de proprietate. Obiectivul lor a fost, pe lângă o grupare potrivită pe teren a proprietăților, încă și o regulare a chestiunilor asupra dreptului de proprietate. După terminarea lor, situația a rămas clară pentru hotarul comunei, unde ele au fost făcute. Prin ele deci s'a asigurat și o evidență mai precisă.

După alipirea Basarabiei situația s'a schimbat. S'a făcut reforma agrară și încă cu mare grabă. În urma ei au dispărut latifundiile și în

locul lor au răsărit proprietățile mici. Constituirea și așezarea lor pe teren însă, nu s'a făcut după un program bine conceput. Astfel s'a ajuns acolo, că azi este absolut necesar o regrupare a lor. În Vechiul Regat încă există o procedură de comasare. În baza ei s'a și făcut ici-colea operațiunile de comasare. Ele însă n'au fost emanațiunea unui program agrar, care nici azi, nici în trecut n'a existat aici. Au fost simple încercări particulare de ordin local, au fost unele experimentari, altfel bine reușite. Statul n'a înțeles să solicite realizarea comasărilor. Aceasta neactivitate mai bine zis lipsa de îndrumare și încurajare din partea statului pentru comăsări, — se poate reduce la două împrejurări esențiale. Anume:

1. Situația agrară din trecut. La fel ca în Biserabia și aici, în trecut, repartizarea pământului a fost de ordin latifundiar. Latifundiile și pe cale evolutivă sunt bine grupate pe teren. Fiind complexe mari dela natura lucrului, rămân potrivite pentru exploatarea intensive. Deci motive economice nu justifică operațiuni grele și costisitoare pentru regruparea lor. Proprietatea mică a fost așa de redusă, încât producția ei nu a însămnat mult. De dragul nefacerei acestei categorii de proprietate, iarăși n'a fost rezonabil operațiunile costisitoare, ale comasării.

2. Însăși producerea de comasare. Felul cum această procedură este reglementată, nu poate asigura simpatia pentru rezultatul, ce va rămânea în urma operațiunilor de comasare. Dreptatea nu prea este garantată prin formele procedurii și astfel comasările se vor înfunda în abuzuri și acaparări. La dreptul vorbind procedura de comasare din Regat este în raport cu organizația agrară de acolo. Dela un organism agrar așa greoi și nesigur, cum este aici, nu te poți aștepta la operațiuni concise, bine studiate și executate.

În urma reformelor agrare situația agrară din Regat s'a schimbat. Latifundiile au dispărut și aici. În locul lor a sporit enorm proprietatea mică. Această categorie de proprietate, — altfel și înainte de reformele agrare, — era într'o situație absolut improprie pentru culturi intensive. Pe teren era prea resfirată ca față de pământ lungi și înguste, cu parcele pulverizate, și situate la distanțe mari. Această situație neeconomică a proprietății mici s'a agravat încă și mai mult prin operațiunile de improprietărire. Loturile de complectare au avut darul să facă și mai resfirate proprietățile mici, din motivul, că complectări sau făcut cu întinderi situate la distanță. Chiar și loturile întregi au fost defalcate de multeori în mai multe parcele. La toate acestea se mai adaugă și defecțiunea legii agrare în ceiace privește constituirea loturilor. Nu s'a prevăzut, că organele de aplicare să dispună de atribuțiuni, pentru a face schimbări forțate în vederea unei grupări mai potrivite.

În urma trecerii pământului la proprietatea mică, evident se impune de urgență refacerea acestei categorii de proprietate. Interesele țării reclamă o sporire a producției agricole, un progres agricol mai pronunțat. Iar acest scop fără o organizare sistematică a micii proprietăți, nu se poate nici închipui. Numai operațiunile de comasare sunt chemate să garanteze realizarea acestui scop. În vederea lor, se

impune deci cu urgență legiferarea unei proceduri sistematice de comasare.

La legiferarea acestei proceduri de comasare, interesele de stat ar reclama, să fie aceeaș pentru întreagă țară. Operațiunile de comasare să se facă pe întreaga țară prin acelaș organe și în același condiții. La fel în Ardeal, Bucovina, ca în Vechiul Regat și Basarabia. Unitatea de stat reclamă o unificare a tuturor legilor de provincii din acelaș Stat.

Aceasta unitate în procedura de comasare însă nu se poate concepe. Motive de ordin organic împiedică realizarea acestui postulat constituțional. Alta este organizarea agrară în Ardeal și Bucovina și alta în Vechiul Regat și Basarabia. Acolo pământul este fixat prin trei măsurătoare și anume: 1. la inventarierea (localizarea) pământului cu ocaziunea pregătirei registrelor fonduare; 2. la regularea proprietăților prin segregări și comasări; 3. la măsurătoare cadastrală. Aici pământul încă nu este fixat prin măsurătoare speciale făcute peste țară. Acolo evidența pământului se face prin o instituție specială, aici evidența propriu zisă nici nu există. Cu totul alta este situația pentru Regat și Basarabia. Aici unitatea procedurii de comasare se impune, de oarece condițiile de organizare sunt identice.

Dacă motive binecuvântate împiedică legiferarea aceleiaș proceduri de comasare pentru întreaga țară, — tot aceleași motive reclamă ca aceasta procedură să fie cel puțin similară. Principiile generale cari stau la baza procedurii din Ardeal, — să fie admise și observate și la cea din urmă Vechiul Regat. Astfel vom putea apropia realizarea scopului, ce urmărim. Să-le rezumăm:

Organele de aplicare. În procedura din Ardeal comisia specială instituită de Ministerul Agriculturii, va hotări asupra admțterii comasării, din punct de vedere al oportunității economice. După admțterea comasării, operațiunile comasare se judecă în forul I. de Tribunal, în forul II. Curtea de Apel și în forul III. de Casație. Aceste dispoziții din procedura ardeleană, ar putea fi admțse și pentru Regat. Prin ele s'ar ajunge la o o unitate în privința organelor de plecare. Ministerul domeniilor ar institui aceeaș comisie specială pentru întreaga țară, care să fie chemată a judeca oportunitatea comasării pentru comune.

Cererea pentru admțtere se va înainta de unul sau mai mulți proprietari cari reprezintă cel puțin 50 hectare pământ din hotarul comunei interesată. Cererea odată respinsă nu se poate repeta numai după 5 ani.

Inceperea operațiunilor să face prin dispozițiile Tribunalului. În baza hotărârei comisiei speciale prin care se admțte comasarea. Tribunalul delegă un judecător, care va refera, prezida și conduce lucrările. Comuna va fi chemată să prezinte la dosar convențiunea făcută cu Inginerul operator. Inginerul operator este îndrumat de judecător la fixarea pământului prin măsurătoare. Intreg hotarul comunei se va măsura, parcela de parcela așa cum este folosit de proprietari. Despre măsurătoare să pregătește hartă și registre. După terminarea acestor lucrări judecătorul descinde la fața locului și prin experți face

clasificarea hotarului, apoi verifică titlul de drept al tuturor parcelor. În chestii de litigiu judecarea să face de Tribunal.

În baza lucrărilor verificate inginerul operator pregătește planul de grupare și repartizare a pământului. Acest plan face obiectul discuțiilor între părți. Tribunalul judecă. Hotărârea rămasă definitivă este apoi baza alcătuirii proprietăților comasate.

Budgetul se asigură prin cotizația proprietarilor interesați. Aceasta cotizație să încasează prin primăria comunei pe cale administrativă.

ION IACOB

Doi păcătoși

Cineva mi-a adresat întrebarea: ce e amorul? Eu, am ridicat din umeri, fără să-l dau vre-un răspuns. Dar, în ușoara tremurare a genelor mele ar fi putut să citească banala frază pe care au mai spus-o atâția alții:

— E un mare, un pururi nedeslegat semn al întrebării!

De-ași fi într'o poiană cu mil de floricele și cu cântec de paseri, de-ași fi la umbra unui salcâm înflorit, ori pe-un vârf de deal în clipa când răsare soarele, de-ași fi, însfârșit într'o grădină fermecată cu izvoare de cristal, ași da același și același răspuns... Citesc definițiile ce i-au dat poeții, dar nu găsesc în ele decât o muzică dulce a bătailor inimii, după ale cărei ultime acorduri mă aleg numai cu marele semn al întrebării.

— E sborul gândului către doi ochi albaștri, — ziceam odinioară...

— E iluzia pământescă a fericirii...

— E cântecul pururi vechi și pururi nou.

— E istoria nefalsificată a genului uman... Și câte altele.

Dar, mă aleg și cu un clocot al pieptului. Ce bine e, că omul nu-și poate lipi urechea de propria sa inimă! Aș auzi frânturi din romanțele fără cuvinte, și totuși, cu ritme și rimă, ce le-am cântat odată, de mult. Aș simți că placa se schimbă mereu, că se schimbă și melodiile, dar conținutul lor e același. Cine știe, ași mai putea să înzbuș atunci cumplita revoluție ce se petrece în inima mea! Cine știe, n'ar plezni de odată, pentru totdeauna, șurubul care învârte plăcile!

Noroc că uneori văd cea-ce a făcut vremea din ochii albaștri de odinioară. Doi ochi mari, frumoși și acum, dar, fără schintel.

— „Nu, nu te mai întoarce, e zadarnic,

„S'a stins adâncă, sfânta mea iubire...”

Aceste versuri, le recităm în gând, poate, de-odată, amândoi. Vede doar, și ea, ochii mei.

Iar uneori mi-se deschid ochii gândului. Atunci, îmi vine să ieau pământul în palmă și să-l arunc în aer. Imi vine să stâng lumina soarelui și să lovesc stelele cu pumnul. În fața ochilor gândului meu se desenează două icoane. E Tristan și Iolda.

Dar să vă spun totul, dela început.

Eu le-am dat acest nume, într'o seară frumoasă de Mai. El îmi era prieten din copilărie, și, îl iubeam. De dragul lui, o iubeam și pe ea, ca pe-o soră dulce. Și încă din alt motiv. Era prietena acelor doi ochi albaștri ca azurul cerului și scânteietori ca luceafărul serii, cari pusese rădăcina în mișcare coardele inimii mele. Mie îmi vorbea de ea, iar el de mine. Eu, în schimb, când eram singur cu Tristan, tot la al doilea cuvânt aminteam pe drăgălașa lui Isolda. Era o tovarășie de alimentare a celor două amoruri, între noi.

Îi văd și acum, cum se plimbau prin parcul cu salcâmi, cum îl măsurau dela un capăt la altul, de nenumărate ori, spunându și cu ochii aceeași poveste. Din când în când se opriau ca să se privească.

— Un an încă, — îi zicea el atunci, și, îmi termin studiile... Apoi...

— Apoi? — îl întrerupea Isolda, zimbându-i drăgălaș...

— Voi culege cea mai frumoasă floare de pe pământ, îmi răspundea Tristan, stringându-i cu putere mâna.

Mai făceau câțiva pași, apoi, Tristan reîncepea:

— Tu nici nu știi cât te iubesc...

— Cât? făcea Isolda, oprindu-se și privindu-l țintă în ochi.

— Mai mult decât mult...

— Voi sunteți niște copii, le ziceam eu, de se nimerea să fiu cu ei. Amorul își are măsura lui, ori-cât am vrea noi să fie ne-măsurat...

— Tu nici nu știi, pe semne, ce-i amorul, — mă întrerupea Isolda...

— Ai dreptate, nu știu, — îi răspundeam, ducându-mi mâna la inimă. Amorul se simte numai, nu se știe...

Câte-odată ne plimbam tus-patru prin parc, adică, Tristan cu Isolda, și eu cu... ochii cei albaștri. Atunci, de-obicei ne certam. Nu știam, care e amorul cel mai mare și cel mai adânc, al nostru, ori al lor.

— Noi ne-am sărutat până acum de șapte sute șezzeci și trei de ori, — ziceam eu, strângând cu putere brațul stăpânei ochilor albaștri.

— Noi de-un milion de ori, — iscuciau ei, mai sărutându-se odată și în fața noastră, de-cumva nu era nimeni prin apropiere. Dar peste un an, o să ne sărutăm numai odată. Viața noastră n'o să fie decât... un lurg și dulce sărut...

Mi se părea că aud atunci o șoaptă, în imediata noastră apropiere:

— Cine știe, cine știe!

Era șuierul frunzelor de salcâm...

* * *

Frunzele de salcâm aveau dreptate. Amorul poate să fie sfânt, dulce, adânc, cum vrei, dar nu e etern. Firul lui se rupe atunci când nici nu gândești. La ce să mai spun cum s'a rupt firul amorului nostru? Ar trebui să povestesc de o furtună cumplită, care a întunecat cerul și pământul și care a smuls arborii din rădăcini. A urmat apoi, liniștea. Peste ruinele ce le-a lăsat furtuna sufla un vânt cald, de primăvară... Vaș spune povestea pe care ați trăit-o cu toții...

Cei doi morți vii, cari au rămas să plângă printre ruini, au re-înviat, în scurtă vreme. Eu mi-am pierdut încrederea în farmecul ochi-

lor albaștri. În fața altarului am dus doi ochi întunecați. Ea, și-a pierdut încrederea în ochii întunecați, cum sunt ai mei. În fața altarului au dus-o doi ochi albaștri.

Tristan și Isolda au venit la nunta mea. Erau de-o veselie ne mai pomenită. Toată lumea îi privea când se plimbau de braț și când dansau...

— Ce pereche fericită o să se aleagă din acești doi, — ziceam eu miresei mele.

— Cine știe, cine știe, — îmi răspundea mireasa, clătînându-și ușor capul.

Eu nu îndrăzniam să mă uit drept în ochii Isoldei. Mă temeam că o să mă săgeteze cu ei, drept în inimă. Chiar și în ceasul când preotul îmi punea cununa pe cap mi-am reamintit zimbetul ce-i încremenise în colțul stâng al buzelor când mi-a strâns mâna și mi-a zis:

— Îți doresc multă fericire!

La ce să mă mai fi uitat în ochii ei? Să citesc în ei mustrarea? Pe la miezul nopții, eram în vârtejul unui vals cu mireasa mea. Tristan și Isolda dansau tocmai în partea opusă a salei.

— Nu-mi place veselia lor, — îmi șopti mireasa. Când amorezații sunt prea veseli, cântă cucuveaua...

— Lor n'o să le cânte nici-odată, — îi răspunsel.

— Nu putem ști. Spune-mi, ție nu ție-a cântat?

Simții o tremurare în toate membrele. Îmi venia să spun ceva, dar, buzele, pare-că nu voiau să se deschidă.

— Știu totul, — reluă ea, zimbindu-mi, binevoitor. Nu există om, căruia să nu-i fi cântat cucuveaua...

Miresele sunt ca și frunzele de salcâm. Au dreptate. Când, după patru săptămâni Tristan veni la căminul nostru, era ca ieșit din minți. Venise ca să ne spună povestea unei cumplite furtuni. Un aspru schimb de vorbe cu tatăl Isoldei, cu mama ei, cu ea. Fusesse totul o înscenare. Pentru Isolda s'a găsit un pretendent mai bun, iar lui, trebuia să i-se dea drumul.

— Liniștește-te îi zisei. Ne spui povestea unei furtuni, dar uiți, că tu însuși ești o cumplită furtună... O să se schimbe, totul...

— Nici-odată, — isbucni el. Nici-odată! Ea nu merită s'o mai vad... Tatăl ei mi-a aruncat cele mai grozave injurte...

— Dar nu ea, — îl întrerupsei.

— A fost de față și ea, — îmi răspunse, — și n'a protestat, nici măcar cu un cuvânt.

Se liniști apoi și ne povesti totul, din fir în păr. Tristan fusese jertfa unor clevețe, așa cum fusesem și eu. Am încercat să-l conving, că un bărbat nu trebuie să dea vre-o importanță veninului pe care răutatea omenească îl împrăștiie în preajma căsătoriilor. Dar, au fost zadarnice, toate. Tristan se porni să spună adevărate injurte, la adresa Isoldei.

— Taci, pentru numele sfântului, îi zisei, astupându-i gura.

— La ce să tac? — strigă din toată puterea pieptului. Peste două săptămâni se logodește cu celalalt. Dar, o s'o ieau eu pe dinainte...

Dumineca viitoare, Tristan se logodi cu alta. Ne-a chemat și pe noi la logodnă, dar am găsit pretext ca să nu ne ducem. Eu mă temeam, că logodna lui o să deschidă vechea mea rană. Mă temeam, că în ochii mei el o să citească muștrarea... A doua zi după logodnă, primii o cartă postală. Imi scria că e vesel, fericit, cum n'a fost niciodată...

A treia zi, primiram oaspeți. Era Isolda cu mamă sa.

Isolda era veselă, ca o turturică. Ne spunea cât e de fericită, și făcea elogii viitorului ei logodnic. De-odată, ieși prin grădină, cu nevastă-mea. Iar eu rămăsei cu mamă-sa, ca să vorbim fiecare.

— Știi, îi zisei, nevestele tinere au boala de-a da sfaturi bune fetelor cari sunt în preajma logodnei. Lasă-le, să-și spună ce au pe suflet... Fetele când sunt în pragul fericirii își caută pe cineva, ca să i-o împărtășească... Nevastă-mea, desigur, o să-i zimbească drăgălaș și să-i spună multe cuvinte dulci...

— Așa-i, așa-i — făcu mama Isoldei, zimbând, un zimbet care nu spunea nimic.

Nevastă-mea și cu Isolda se întoarseră râzând, vesele. Luaram apoi masa, râzând și glumind. Era seara târziu, când ne despărțiram.

— O să fie fericită, și Isolda, — zisei nevastei mele după despărțirea lor.

— Lasă frazele, — îmi răspunse ea. Tu nu știi, ce jale se ascunde în dosul acestei prefăcute veselii...

— Fleacuri, — strigai, învărtind cu mâna dreaptă un nasture al paltonului.

— Nu sunt fleacuri, — reluă nevasta. Să te duci mâine la Tristan. Spune-i să uite și să lerte... Isolda a convins pe mamă-sa, iar amândouă împreună vor convinge pe tatăl lor... Știi, nu există bărbat atât de puternic, pe care să nu-l poată învinge două femei.

— Niciodată, izbucni, ca o furtună, și eu. Tu n'ai băgat de seamă, că Tristan urăște pe Isolda? Și apoi, e logodit... Eu îl cunosc prea bine, ca să știu, că toate ar fi zadarnice... El e un om cu mult mai corect decât să strice o logodnă...

Însfârșit, isbutii s'o conving și pe ea.

— Așa-i, oftă din adâncul pieptului. Sunt toate zadarnice. Am expune pe Isolda unui brutal refuz.

* * *

Pe Tristan nu l-am mai văzut, dela nunta lui. De-aceea, nu vă pot descrie bucuria ce-am simțit zilele trecute, când l-am întâlnit deodată pe stradele orașului nostru. E un bărbat pe jumătate cărunț, așa, ca mine... S'a bucurat și nevastă-mea, când, l-am dus la noi. Am povestit veseli, de câte în lună și stele.

— Îți mai aduci aminte, — îmi zise de-odată, de parcă cu salcâmi?...

— Da, îmi aduc aminte, — îi răspunsei, spionând privirea nevastei mele și simulând nepăsarea. Dar tu, îți mai aduci aminte de Isolda?

— De găscă aceea? Am văzut-o odată, la o gară, dar numai așa, din depărtare. Să vezi, cum s'a schimbat. Are, paremi-se, trei copii...

— Și n'ai simțit nici-o bătaie în inimă, — se amestecă în vorbă nevastă-mea, — când ai văzut-o?

— Nimic, nimic. Prostiile tinereței nu mă mai emoționează. De-altfel eu am urât-o din ziua furtunei. M'a urât și ea. Vezi dar, că nu pot avea motive să mă emoționez... Dacă mi-ar sta în putere, aș reface întreaga mea tinerețe. Aș șterge chiar și urma celor un milion de săruturi, căci să știți, că acel milion nu e poveste...

— Ea nu te-a urât, — protestă nevastă-mea. Și, fără să observe semnele ce-i făceam, îi povesti întâmplarea cu vizita Isoldei.

La cele dintrăi fraze, Tristan zimbea, batjocoritor. Apoi, încetul cu încetul zimbetul dispăru. Cu ochii ațintiți spre nevastă-mea îi sorbă fiecare cuvânt. Eu, răsufлам din greu și îmi mușcam buzele.

Când nevastă-mea își isprăvi povestea, el era alb, ca varul. Eu, făcui o glumă, crezând că voiu putea să schimb atmosfera greoale ce se lăsase în casa noastră. El se îndreptă spre mine.

— Au trecut toate, — îmi zise. — Dar tu ar fi trebuit să vii la mine și să-mi spui totul...

— Și-apoi, ce-ai fi făcut?

— Nu știu! Aș fi rămas, poate, încăpăținat, până la urmă. Dar, e trist să audă omul așa ceva numai după douăzeci de ani... De ce nu mi-ai spus atunci, totul?

Se ridică de pe scaun și se plimbă de câteva ori de-alungul camerei. Apoi, așezându-se iarăși, ne spuse o glumă strașnică. Mai petrecurăm împreună vre-un sfert de ceas, glumind, și povestind despre ale vieții valuri.

L'am însoțit apoi vre-o două strade, mergând tăcut și trist pe lângă el. Abia când treceam pe lângă vre-o vitrină elegantă, ne spuneam câte-o frază bavală.

— Scumpul meu prieten, — îmi zise când ne strânseserăm mâinile, să nu-ți faci absolut nici-o remușcare. Văd, că sufletui tău e străbătut de-o cumplită furtună, dar, fără motiv. Îți mărturisesc acum, că după logodna ta au venit la mine cei doi ochi albaștri, ca să-mi adreseze, aceeași rugare, pe care ți-o adresase ție Isolda. Eu ar fi trebuit să viu atunci la tine și să implor iertarea și uitarea... Dar, te știam încăpăținat... Știam că totul e zadarnic... Suntem cum vezi, pe-o formă de păcătoși, amândoi...

Și porni. Iar eu, rămas singur, îmi apăsai cu amândouă mâinile pieptul. Eram tocmai în dreptul unei biserici deschise. Intrai, ca împins de-o putere nevăzută, căzui în genunchi în fața unei icoane și murmurai multe, multe rugăciuni.

SEPTIMIU POPA.

Crucea Roșie română

România a aderat la Convențiunea de la Geneva în anul 1874. În anul 1876 la 7 Iunie, un consiliu de miniștri, dă autorizarea constituirii unei societăți de Crucea Roșie în România. Ministerul de război, neputând să dea mijloacele necesare suficiente pentru aducerea la îndeplinire a scopului umanitar și filantropic propus prin statutele convențiunii, și după cum și în celelalte state se formaseră societăți particulare pentru strângerea prin subscripțiile a fondurilor. Colonelul Stăniceanu, ministru de război de atunci, se adresează principelui Dimitrie Ghica, rugându-l să primească sarcina de a forma și la noi o societate a Crucii Roșii. La 4 Iulie 1876, Dimitrie Ghica convoacă în sala Eforiei Spitalelor civile, mai multe persoane, cari formară un comitet provizoriu, hotărând organizarea societății sub numele de „Societatea Crucii Roșii din România” sub înaltul patronajiu al M. S. Regina Elisabeta. La 15 Iulie acelaș an, membri fondatori întrunindu-se au ales primul comitet compus din: D. Ghica, N. Crețulescu, D. Sturza, C. A. Roseti, Ion Ghica, Dr. Davila, Dr. Jitropol, Gh. Gr. Cantacuzino, Gr. C. Cantacuzino, Dr. Fotino, Dr. Theodori, Colonel H. Fălevianu, Colonel Algiu, Dr. Alhanasovici. Acest comitet și-a ales ca președinte pe Dimitrie Ghica. Statutele societății au fost aprobate de guvern la 8 Septembrie în acelaș an. La 20 Iunie 1876 izbucnește războiul sârbo-turc, și deși societatea la acea dată nu era pe deplin constituită, totuș s'a format imediat 2 ambulante complete ca personal și material, una destinată pentru Serbia și a 2 pentru Turcia. Guvernul Otoman, a răspuns că nu poate primi în armata sa ambulanță română, căci cu toate că a aderat la convențiunea de la Geneva, nu a dat încă instrucțiunile necesare armatei sale privitoare la respectul datorit acestei instituțiuni. Atunci s'a hotărât trimiterea unei ambulante numai în Serbia. Această ambulanță a plecat din București la 13 Iulie prin Cladova-Negotin ajungând în ziua de 24 Iulie la Zaicar punându-se la dispoziția armatei de Timoc. Instalată la Cupreca a funcționat neîntrerupt de la 1 August — 7 Decembrie acelaș an a îngrijit 1882 răniți și bolnavi, fără deosebire de naționalitate. Un an mai târziu la 12 Aprilie 1877 izbucnește și războiul ruso-turc. Imediat Crucea Roșie

română organizează 2 ambulanțe destinate să urmeze armata română, cari era concentrată la frontieră pentru a se opune la o eventuală invazie a armatelor turcești.

La început rușii luptară singuri deoarece diplomația lor se împotriviră la o cooperare cu oștirea noastră, nevoind să împartă cu noi gloria armelor. Însă la Plevna armata rusă fiind amenințată să fie distrusă de Osman Pasa, marele duce Nicolae fratele țarului, trimise în ziua de 23 Iunie 1877, domnitorului nostru faimoasa telegramă, cerând ajutorul armatei noastre, în ori ce condițiuni vom voi. Astfel intrarăm și noi în război alături de ei. În acest război, care este războiul independenței noastre, alături de serviciul sanitar al armatei, organizat de nemuritorul Davila, Crucea Roșie a format 2 ambulanțe a câte 3 secții precum și alte spetale temporare. Secția 1-a a ambulanței 1-a a însoțit Divizia 1-a și-o lucrat la Verbita de unde s'a mutat la Grivița pentru a da îngrijiri răniților căzuți la Plevna, acolo a stat până la 3 Decembrie 1877 iar la 6 Decembrie a trecut la Turnu-Măgurele continuându-și aci opera. Secția 2-a a urmat Divizia 2-a lucrând la Calafat și apoi la Plevna dând îngrijire celor căzuți aci până la 25 Decembrie când s'a innapoiat prin Necopole la T. Măgurele. Secția 3-a a trecut Dunărea la Nicopole de aci e trimis la 28 August un detașament la Grivița, iar restul secției s'a stabilit la Meccica unde a lucrat până la 22 Decembrie acelaș an. Aceste 3 secții au îngrijit în total 2716 răniți și bolnavi din cari 2147 români, 553 Turci și ruși. Ambulanța II-a s'a stabilit la T. Măgurele unde a construit 4 bărci cu 130 paturi. A îngrijit 897 răniți și bolnavi din cari 644 români, 233 turci și 20 ruși. Pe lângă formațiunile arătate mai sus, cari au lucrat forțe aproape de front Crucea Roșie a mai organizat lazaret în București, Frățești, Zimnicea, Craiova și Petroșani. A avut depozite de materiale sanitare în mai multe locuri, a format un parc de 200 care și a pus la dispoziția armatei un tren sanitar.

În acest război, doamnele române, de diferite condițiuni sociale au rivalizat întrecându-se cu un devotament fără margini, atât prin îngrijirea ce au dat răniților pe câmpul de luptă și în interesul țării, cât și prin adunare de daruri necesare societății. Maiestatea S. Regina Elisabeta, de pioasă amintire, acest geniu binefăcător al ostașului rănit, a dispus în cursul acestui război, înființarea unui spital — bărci, la Cotroceni. În acest spital, cu compasiunea sa recunoscută pentru suferința, nu numai că a supravegheat îngrijirea răniților dar ca un nevăzut exemplu de devotament, a legat rani, și a șters lacrimi, acte cari i-au atras supranumele de „Mama răniților“. În 1888 izbucni războiul sârbo-bulgar. Crucea Roșie își îndeplini și acum menirea sa trimițând câte o secție de ambulanță, una la Belgrad pentru Serbia și una la Sofia pentru Bulgaria, dotate cu personalul și materialul necesar unei bune îngrijiri. Secția din Belgrad a lucrat până la 4 Ianuarie 1886 și a avut sub conducerea sa trei spitale, îngrijind 500 răniți. Secția din Sofia a avut sub conducerea sa singur spital cu 50 paturi și a funcționat până la 30 Decembrie 1885 îngrijind 125 răniți.

Pentru modul distins cum aceste ambulante și-au îndeplinit

mișiunea, Crucea Roșie a primit mulțumiri din partea reginei Serbiei și-a principului moștenitor al Bulgariei. În anul 1906 prin stăruința dnei Irina Câmpănanu, de slăvita memorie, și prin apelul său către Domnul românesc se înjghebează și „Societatea Crucea Roșie a doamnelor din România” sub prezidenția sa. Numărul membrilor acestei societăți, crește repede, fonduri nenumărate sosesc de pretutindeni și deja în 1907 societatea dispunea de un personal destul de pregătit, de materialele necesare, și deja începu chiar în acel an pregătirea organizării filialelor, în capitalele de județe și în alte orașe. Astfel la sunarea mobilizării din 1913 aceasta societate bine înarmată veghea ca o santinelă la postul său. În campania din Bulgaria, în al 2 război, cele 2 societăți ale Crucii Roșii (a doamnelor și domnilor) hotărâți să conlucreze împreună formează un singur comitet de acțiune sub harnica și înțeleapta conducere a înlmoasei și vrednicei românce Irina Câmpăneanu și-a energicului dr. Ion Kalinderu. Acest comitet organizează un spital mobil cu 400 de paturi pe cari îl trimise să lucreze la Tg. Măgurele; de aci spitalul trece Dunărea și se instala la Teliș, tratând bolnavi de holeră boala cari bântuia cu atâta furie în Bulgaria. În tot timpul cât a fost instalat s'a tratat în acest spital 265 bolnavi din cari 255 de holeră. După reîntoarcerea trupelor în țară, flagelul holeric a pătruns aci. Atunci Crucea Roșie a dat ajutorul necesar populațiunii din județele Romanați, Dolj și Teleorman până la stângerea epidemiei. În acest scop a trimis 16 corturi mari, brancarde, medicamente și personal. În aceasta campanie, cu ocazia epidemiei de holeră, doamnele noastre, făcură adevărate minuni de devotament și sacrificiu prin prețiosul lor ajutor. La 7 Mai 1915 s'a făcut fuziunea „Societății Crucea Roșie a României” cu „Societatea Crucea Roșie a doamnelor din România” sub numele de „Societatea națională a Crucii Roșii a României” numire sub care funcționează și astăzi. În acelaș an (1915) Crucea Roșie s'a complectat materialul spitalicește în vederea unui eventuale mobilizări, aceasta s'a făcut cu concursul larg dat cu atâta marinitate de toate inimile generoase, atât de la orașe cât și dela sate. Către sfârșitul anului 1915 și începutul anului 1916, de acord cu comitetul Central sanitar, Crucea Roșie a început să organizeze zona interioară, pentru pregătirea spitalelor în vederea mobilizării. Astfel Crucea Roșie cu ajutorul filialelor sale, la 31 Martie 1916 organizase în toată țara 7285 paturi și avea și un capital de 1.500.000 lei în bani și efecte. În afară de pregătirea zonei interioare, Crucea Roșie a mai organizat și 5 spitale mobile (de campanie) cu câte 200 paturi, destinate câmpului de operațiuni. Aceste spitale s'au înzestrat cu toate mijloacele cerute de știința modernă pentru tratamentul răniților. Numai personalul medical al acestor spitale era repartizat de Ministerul de război.

Tot în acest an (1915) Crucea roșie începe să vină în ajutorul victimelor marelui război; astfel filiala T-Severin a dat ajutoare refugiaților sârbi din Gruia și jud. Mehedinți. Pentru executarea decisiunii Conferinței dela Wachinton și conform dorinței Comitetului internațional al Crucii Roșii din Geneva, tot în acest an a instituit o comisiune

care trebuia să se ocupe de prizonierii de război. În anul 1916 România intră în război alături de aliați. La declararea războiului, Crucea Roșie pune la dispozițiunea guvernului 62 spitale fixe cu 13.000 paturi și 5 spitale de campanie perfect organizate. În cursul războiului când evenimentele grele a adus cucerirea Oiteniei și Munteniei Crucea Roșii, la cererea autorităților superioare își lua sarcina apăsătoare și dureroasă de a face să funcționeze și pe mai departe atât spitalele sale cât și acele ale armatei, cari cuprindea răniții netransportabili, spitale cari trebuiau îndestulate cu medicamente, pansamente, rufarie etc., tot din depozitele sale. În acest scop depozitul bogat al societății, a rămas aproape în întregime în București. Trebuie să aducem omagiu de recunoștință, întregului personal rămas în teritoriul ocupat și îndeosebi acelor doamne devotate cari cu sufletul îndurerat și îngrijorat, au așteptat sosirea dușmanului, lângă patul răniților, dându-le ajutor, în auzul bubuitului tunului, uneori chiar sub bătaia lui și de cele mai multe ori sub ploaia bombelor de aeroplane vrăjmașe. În preajma evenimentelor evacuării Bucureștelui, s'a luat hotărârea de a se desparte în 2 direcția societății; din cari o parte să rămână la București cu sarcina administrării și mai departe a spitalelor sale precum și acele ale armatei, rămase sub ocrotirea și conducerea sa; iar a 2-a în frunte cu dl Balș, să urmeze autoritățile țării, stabilindu-se mai târziu la Iași. Aceasta ramură a societății a avut obligațiunea să conducă spitalele existente în teritoriul neocupat, spitalele de campanie, să reorganizeze pe cele evacuate din teritoriul ocupat și să organizeze și depozitele societății. Reorganizarea depozitelor a fost una din chestiunile cele mai deficitice, de oarece majoritatea materialelor din bogatele depozite ale societății, după cum s'a spus mai sus a rămas în teritoriul ocupat pentru nevoile de acolo. La Iași nu s'a trimis decât 8 vagoane din cari 4 cu medicamente și 4 cu diverse materiale. Reaprovizionarea la Iași a fost extrem de grea pe de-o parte din cauză că acolo era atunci o lipsă generală din toate, iar pe de alta, medicamentele comandate venea din Rusia cu mari întârzieri sau nu mai soseau. Cu toate aceste mari dificultăți, prin devotamentul și energia doamnelor dela Crucea Roșie s'a reușit să se creze oarecari stocuri, cu cari s'a făcut față nevoilor; nevoi cari erau pricinuite pe deo parte prin creșterea enormă a numărului paturilor, iar pe de alta și prin trebuința de a mai ajuta și alte instituțiuni. Numărul paturilor din spitalele din Moldova liberă a fost la început 1700 și deși din cauza țărnei dificultățile erau de așa natură încât acest număr poate că ar fi trebuit să se micșoreze, totuși prin priceperea și devotamentul doamnelor conducătoare, în scurt timp s'a mărit la 3300, cifra la care se mai adăcgă și aceia a spitalelor evacuate. Dar atribuțiunile Crucii Roșii în timpul războiului nu s'a limitat numai la îngrijirea răniților și bolnavilor ci a mijlocit să se trimită: 1. Informațiuni privitoare la prizonierii români în țările inimice; 2. Informațiuni privitoare la internați civili români în lagărele inimice; 3. Informațiuni privitoare la prizonierii inimici la noi; 4. Informațiuni privitoare la internați inimici la noi; 5. Trimiterea de colete cu alimente, haine, bani etc.; 6. Inlesnirea schimbului oficial de pri-

zonieri atât militari cât și internați civili. Toate acestea se făceau prin intermediul țărilor neutre.

Serviciul statistic din ministerul de război întocmea liste, cari erau remise Crucii Roșii. Aceasta la rândul ei trimitea câte 2 exemplare legațiunilor țărilor neutre — elvețiană. Din acestea un exemplar rămânea la biroul internațional al Crucii Roșii iar altul era destinat fi remis statului de cari deprindea prizonieri. Răspunsurile erau date scris sau telegrafic. Pentru diferite categorii de prizonieri Crucea Roșie întrebuiința sistemul fișelor de diferite culori. Pentru înțamitarea coletelor se proceda astfel: În Elveția s'a stabilit tipuri de colete, când cineva dorea să facă o expediție, depună la sediul societăței din Iași, valoarea coletului ales, și Crucea Roșie transmitea la Berna, ordinul de a se trimite prizonierului indicat tipul de colet ales. Pe lângă problemele arătate mai sus, a căror rezolvare s'a făcut cu multă greutate, s'a pus în fața Crucii Roșii o problemă care nu era prevăzută în cadrul activității sale și nici în vreo convenție internațională. Este vorba de corespondența între teritoriul liber și cel ocupat. Crucea Roșie română a luat inițiativă stabilirii unui mod de a corespunde și în acest scop s'a adresat mai întâi biroului internațional al Crucii Roșii din Geneva și mai în urma celui al păcei din Berna. Intervențiunile au mers greu și rezultatele au fost relativ slabe. Ar fi să trec peste unul din cele mai frumoase merite, ale acestei minunate societate de bine faceri, dacă nu ași aminti și de îngrijirea largă pe care Crucea Roșie a dat-o în timpul războiului refugiaților care au urmat steagul țarei, și mai ales copilașilor rămași în voia soartei, a micuților orfani, a văduvelor ca și a invalizilor pentru care nu se înființase până atunci o societate de ocrotire. Mult timp populația săracă a Capitalei va împodobi rugăciunile lor cu numele doamnelor bine-făcători, cari în acele vremuri grele veneau să ajute pe cei suferiți și lipsiți. În rezumat Crucea Roșii română, în acest război a adus următoarele servicii: 1. A adăpostit în spitalele sale peste 150 000 răniți și bolnavi cecece reprezintă circa 5 milioane zile spitalizare. 2. A distribuit în cantinele sale din gări un număr considerabil de porții de diferite alimente și băuturi. 3. În cantinele din București a distribuit refugiaților din Muntenla, Oltenia și Dobrogea, cum și populației sărace din București peste 8 milioane prânzuri, afară de pâine. 4. A dat ajutor în teritoriul ocupat la 65 400 prizonieri în bani, hrană și îmbrăcăminte. 5. Adăpostit în București 3000 refugiați. 6. A transmis prin Administrația sa din București și Iași mai mult a 350.000 scrisori și înformațiuni pentru prizonieri și civili alcătuiind în total 488 000 fișe; de asemenea a transmis bani și 58 000 colete pentru prizonierii români internați în lagărele inimice. 7. A creiat comitete de ajutor ale Crucii Roșii în diferite orașe din occident, prin mijlocul cărora a dat ajutor prizonierilor din lagărele inimice. 8. A mijlocit un schimb de corespondența între teritoriul liber și cel ocupat. 9. A organizat în teritoriul ocupat, în lipsa altei instituțiuni ajutorul invalizilor și orfanilor de război. În total Crucea Roșie română a cheltuit în timpul războiului celui mare, pentru întreținerea spitalelor sale o sumă de aproximativ 20 milioane lei.

De sigur că atunci când dr. Palasciamo apăra înaintea Academiei din Neapole cauza mentalității răniților în război, când Dunant în amintirile sale de război, menționa spectacolele dureroase la care fusese martor ocular, și când în fine Arnoult în numele umanității convulsionate învăța că trebuie să se admită în mod absolut neutralitatea medicilor și-a infirmierilor, nu făceau decât să susțină un principiu care li se părea indiscutabil, fără însă să bănuiască ca pe cuvântul lor se va înălța un edificiu atât de grandios și atât de folositor omenirii, ca acela al Crucii Roșii. Trebuie însă de acord cu toți să recunoaștem că dacă soclul acestui măreț sanctuar al miliei, este clădit prin munca bărbaților, detaliile de amenajare și ornamentare sunt opera măreață a „femeii“. Căci dacă bărbați la masa verde au compus, lărgit și îmbunătățit convențiunile, aceea care a contribuit cu toate puterile ei trupești și sufletești la răspândirea enormelor binefaceri pornite din aceste convențiuni este „femela“. Undeva în cărțile sfinte există un sublimelogiu adus femeii „unde nu este femeia, zice înțeleptul, acolo săracul geme și bolnavul suspină“. Numai femeea are geniul puternic al carității, ea este prăpastia adâncă a iubirii, numai ea după cum are un surâs pentru fiecare bucurie, tot așa o lacrimă pentru fie care durere, o mângăere pentru orice mâhnire, o scuză pentru orice greșală, o rugăciune pentru orice nenorocire și-o încurajare pentru orice speranță. Dotată cu o pornire aproape divină, pentru a veni în ajutorul nenorocirii, ei îi este dată o nesecată voință în durere, în fața ei ori ce dificultate se oprește ori ce predică dispăre. Ea să înflăcărează ușor pentru tot ceea ce este frumos și generos, pentru ea este o glorie să mângăie plânsul celui ce geme și să înalțe inimile martirilor la speranța bucuriei eterne. Eroismul bărbatului fusese demult verificat, de data aceasta, în marile nenorociri ale săngeroasei răfueii universale, femeea pusă la cea mai grea dintre încercări după dovada unui fantastic spirit de sacrificiu. De aci înainte Crucea Roșie înseamnă lumină, abnegație, uitare de sine, mila pentru aproapele, dar în același timp înseamnă inițiativă și energie pentru a face ca aceste însușiri sufletești să se traducă în faptă și să devină o forță binefăcătoare.

GENERAL DR. G. BĂDESCU

Săptămâna minoritară

Eri și azi

Intr'una din zilele trecute, eram în căutarea cuiva în birourile partidului maghiar din strada Memorandului. În fața unei uși am văzut înghesuindu-se vre-o șase ziaristi români, cari voiau, cu orice preț, să obțină un interview, o declarație, de trei cuvinte măcar, dela „contele“ Gheorghe Bethlen, președintele partidului maghiar.

În sfârșit, „Excelența Sa“ își făcu apariția. Păru surprins de prezența „vulgului“ în fața ușii sale, apoi, înnăbușind un căscat, declară plictisit că n'are nimic de spus.

Ziaristii români au rămas ploați și au părăsit sala de așteptare a partidului maghiar cu capetele plecate.

Umilitoarea priveleşte mi-a adus aminte vremurile, când nimeni nu era curios de părerea frunțașilor partidului național din Ardeal și era mare veselie în cercul parlamentarilor noștri, când vre-un reporterș dela „Az Est“, rămas fără subiect, se hotăra, după multe ezitări, să se intereseze de părerile asupra chestiunilor dela ordinea zilei, ale „comitagiilor valahi“ din „Ardealul maghiar“...

Astăzi, trăim, firește, alte vremuri. Reprezentanții minorităților din Ardeal nu pot face un pas fără ca „importantul eveniment“ să nu fie înregistrat cu grije în ziare, iar când ei se întrunesc, presa noastră e plină cu articole având titluri de-o schioapă: Importanța consfătuire dela partidul maghiar, Senzaționala ședință a secțiunii juridice maghiare, Sfatul prezidențial al partidului maghiar...

Iar publicul, citește aceste articole cu mult nesaț căci, evident, în țara românească nu este nimic mai important decât celace fac minoritarii...

Pater Olasz

A sosit acum câteva zile în Cluj, descins din nordul Ardealului un entuziast călugăr iezuit cu dorul de-ași „salva“ neamul de primejdiile ce-l amenință.

Pater Olasz — căci așa'l chiamă pe călugăr — a ținut în orașul nostru mai multe conferințe de pe amvonul bisericii piariștilor, criticând, spre mirarea tuturor, „presa maghiară înstreinată“ „imoralitatea“ ce se propagă la Teatrul maghiar din localitate, „evreizarea partidului maghiar“ și „tendențele destructive“ menite să combată creștinismul, — găsind că pentru toate aceste rele, vina principală o poartă evreii maghiari, cari au monopolizat teatrul, presa, cultura, literatura și politica ungurească din Ardeal.

Noul Savanarola s'a adresat apoi tuturor bisericilor creștine din Ardeal, cerându-le să se solidarizeze, întru apărarea cu mai mult succes a intereselor creștinismului. A spus că acțiunea dsale de emancipare a masselor este aprobată de întreaga suflare ungurească: dar lașitatea multora nu îngăduie o manifestare fățișă a sentimentelor. Fără o mișcare eroică însă, ungurii vor decade din ce în ce și cu timpul, după ce și-au cedat toate fortărețele evreimei acaparatoare, vor trebui să-și câștige pâinea de toate zilele la fel cu măturătorii de stradă și hamalii.. Unii — a încheiat Pater Olasz — m'au învinuit că ași fi filo-român. Dacă însă e vorbă de asupra, mai bucuros mă las înghițit de un creștin, decât de un evreu. Căci dacă vom muri din vina creștinului, la mormântul neamului maghiar se va ridica măcar o cruce și vinovatul va rosti lângă ea o rugăciune, pârându-i rău de crima lui fratricidă.. Iată de ce, prefer, orice s'ar întâmpla, „dusmanul“, dar creștinul român, „fratelui“ ungar evreu..

Este, firește, interesant că Pater Olasz, rupând cu seculara tradiție antiromânească a bisericii catolice din Ardeal, cere frație și cu neamul nostru.

Dar, o întrebare. Crede Pater Olasz că dacă n'ar exista primejdia evreiască amintită de d-sa, înfrățirea româno-maghiară și-ar pierde rostul? Căci, noi considerăm înțelegerea cu ungurii un bun în sine, realizabil, iar nu pretext pentru alte acțiuni.

Minoritățile în Italia

S'a deschis parlamentul și politicienii minoritari dela noi, dibaci cum suut, invoacă iar asupra lor în Țara românească, fiind ferm convinși, că aceasta e cel mai bun procedeu de a câștiga simpatii și drepturi mai multe.

Iată însă că un corespondent al ziarului „Aradi Közlöny“ trimis în Italia, este silit să recunoască situația minorităților din România de foarte bună în comparație cu cea din alte țări.

În Italia lui Mussolini — afirmă ziaristul maghiar — fasciștii recunosc fățiș că problema minoritară nu se va rezolvi, decât când populația întregii Italii va deveni italiană.

În Bozen, Meran și Tirolul de sud, limba germană abia se mai aude. În localurile publice, slovaci vorbesc de asemenea italienește, pentru a înconjura confictele cu fasciștii.

Ziarele minoritare din Italia sunt pe cale să dispară. În anul acesta au existat abia 3—4 ziare săptămânale germane în părțile Bo-

zenului, dar prefectura din Triest le-a oprit apariția. În locul acestor ziare, fasciștii au scos un ziar scris de ei. Firește, nimeni nu citește acest ziar german scris de negermani. De aceea, prefectura din Triest, a hotărât să nu o mai finanțeze.

În Tirolul de sud și celelalte teritorii alipite, au fost închise toate școlile minoritare. Elevii minoritari învață pretutindeni italienește și n'au voie să vorbească la școală în limba lor maternă. Acum câteva luni, prefectul din Triest, a somat populația germană să-și italianizeze numele.

În Italia — continuă ziaristul ungar — nu se glumește cu ideea de stat italiană. Minoritățile nu-și pot bate joc de ea, căci dacă cineva greșește împotriva ei, vine carabinierul și glumele proaste se plătesc cu temnița.

Slovacii și germanii au deputații lor în Parlament, dar departe de ei ideea, de-a îndrăzni să înfrunte naționalismul italian...

Tabloul ziaristului ungar este, evident, exagerat și tendențios, dar potrivit calmant pentru neastâmpărul unor minoritari ai țării noastre...

Oaspeți bineveniți

Ca o ariergardă a autorilor de operete, comedii lascive și plănuri de înfrățire româno-maghiare aducătoare de foloase bănești, — vor sosi în curând la noi din Ungaria o seamă de scriitori fruntași, pentru a cunoaște stările de aici, la fața locului.

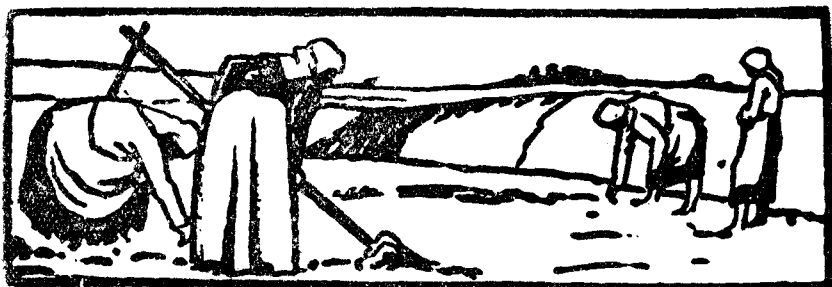
Se vorbește de sosirea delicatului poet Dionisiu *Kosztolányi* și a vigurosului prozator și polemist Dionisiu *Szabó*, al cărui apel de înfrățire româno-maghiară a fost comentat cu multă căldură de o parte a presei românești.

Iar acum, zările ungurești ne aduc știrea că în cursul acestei luni va fi oaspele nostru d. Sigismund *Móricz*, cel mai mare romanțier maghiar din ultimele decenii.

Într'un interview acordat presei d'n Budapesta, d. *Móricz* după ce găsește calde cuvinte la adresa vechiului său prieten d. Octavian Goga, — spune că ar vrea să-și termine aici la noi, un roman cu subiectul din epoca principiilor *Báthory*.

Aceste vizite ale scriitorilor unguri de seamă nu pot fi decât spre folosul nostru al tuturor. Avem tot interesul ca cei ce reprezintă elita națiunii ungurești, să ne cunoască, să ne înțeleagă, să ne iubească, — și să ne aducă cu ajutorul artei mai aproape de simpatia maselor din Ungaria induse în eroare și asmuțate de câțiva reprezentanți ai idealului smintit al refacerii vechilor hotare.

CORNELIU I. CODARCEA

Cronica externă

Uniunea personală româno-maghiară

Bășici de săpun cu pretențiuni de baloane de încercare

În toată desbaterile cari aveau loc, acum câteva săptămâni, în parlamentul dela Budapesta în vederea reînființării Camerei magnaților — deputatul opoziționist Nagy, adresă ministerului de externe, contelei Bethlen, întrebarea asupra verosimilației svonurilor cari își găseau ecoul în pacea mondială în chestiunea ideii unei eventuale uniunii personale româno-maghiare.

După cum era și de așteptat, contele Bethlen declară că nu are nici o cunoștință personală și oficială despre aceasta chestiune, care „preocupă — se vede — cu mai mult interes presa străină decât oficialitatea maghiară“.

De atunci, din timp în timp și aproape periodic, știrea aceasta revine și face ocolul presei de pretutindeni și formează — era firesc! — un subiect de predilecție cu totul specială al unei anumite prese dela noi.

Zarele minoritare — evident cele maghiare în primul rând — s'au sezisat de această chestiune, discutând-o pe toate fețele ei și numai grație inspirației fericite a unui redactor al ziarului maghiar „Köszeti Ujság“, — chestiunea a fost pusă la punct și în ceea ce privește atitudinea oficialității românești față de ea.

Întrebând pe d. I. Mitileneu, ministrul nostru de externe asupra părerii dsale în chestiunea uniunii personale româno-maghiare, — dsa a răspuns, fără inutile reticențe și fără floricele diplomatice, că nu cunoaște această chestiune, despre care a luat și dsa cunoștință

din ziare; că nu i s'a cerut de nimeni și din nici o parte, opiniunea dsaale asupra ei și că, în sfârșit, dsa o consideră drept o fantazie care nu merită — din punctul nostru de vedere — atențiunea unei ceretări și nici măcar a unei discuțiuni.

Răspunsul neted și ferm al ministrului de externe român, nu a reușit totuși să descurajeze pe acei cari au — după cât se pare — tot interesul de a păstra această chestiune la ordinea zilei.

Dați mai înainte de toate: ce înseamnă această uniune personală româno-maghiară și cui îi folosește?

Abținându-ne dela considerațiuni personale, vom reaminti articolele excelentului ziarist francez, Edouard Helsey, care expunea problema aceasta ca o idee emisă în Anglia în scopul de a paraliza irendentismul sau agresivitatea — cel puțin a Rusiei — față de noi, anulând în acelaș timp iridentia maghiară și anihilând o pe cea bulgară.

Este drept că d. Edouard Helsey emitea ideea aceasta foarte în treacă, oprindu-se mai asupra intereselor cari ar fi satisfăcute prin realizarea acestei uniuni. Cui prodest? Se întreba redactorul lui „Le Journal“ și constată cu eruziune că granița maghiară ar fi mutată astfel din nou mai la vale, până la Carpați, și poate, și mai jos; că magnații posesori de latifundii în Ardeal ar reîntra în stăpânirea moșilor lor și că inconvenientul — pentru maghiari — de a recunoaște de cap al statului pe regele valahilor, ar fi — cred ei — cu prisosință compensat de ascendentul ce l'ar câștiga pe seama lor în viața publică a acestei noi monarhii dualiste, grație superiorității lor incontestabile față de noi.

Și d. Edouard Helsey, conchidea; „mais les roumains ne sont pas aussi bêtes comme les hongrois veulent bien le croire.“

Discuțiunea s'ar putea fără pagubă, termina aci. Pesistă însă, cum am spus, în rândurile unei anumite prese dela noi, tendința de a păstra această chestiune pe tapet ei de a o discuta, din când în când, spre folosul — zic ei — a opiniei publice românești care nu este în de-ajuns de edificată și care s'ar lăsa — poate — câștigată acestei idei care „ne-ar aduce atâta bine; în speță, prietenia și colaborarea maghiară“.

Pentru aceștia și pentru ceilalți „umanitariști“ cari se ascund în spatele lor, chestiunea mai trebuie discutată.

Prietenia Ungariei?

Politică externă a României, se înspiră, dela război încoace, de o singură idee dominantă; menținerea păcii și consolidarea ei. Ca un corolar al ei se adaogă și convingerea cinstită și fermă a necesității închegării și păstrării unor relațiuni cordiale, prietenești, cu toți vecinii noștri. Deci și cu Ungaria.

Am neglijat noi ceva pentru ajungerea acestui scop? Nu am întâmpinat noi întotdeauna cu cele mai leale sentimente intervențiunile — chiar și acelea dovedit greșit inspirate — guvernului dela Budapesta? Nu am făcut guvernele noastre totul pentru a satisface legitimele nevoi și aspirațiuni ale minorităților noastre, maghiare ca și ale tuturor

celorlalte — întrecând uneori (fapt constatat și mai recent de însuși d. Errik Colban) chiar drepturile acordate de litera tratatelor de pace?

Impiedecat-au oare toate acestea pe vecinii noștri de a se plânge în toate capitalele continentului de neomenoasa și barbare purtare valahă? Nu au trimis vecinii noștri la Geneva, memoriul lor de protestări în contra noastră — dovedit mincinos — în sesiunea din Mai a Societății Națiunilor?

Și trecea o lună fără ca să nu fim informați că noi plângeri maghiare — pornite adeseori chiar din țara noastră — se îndreaptă la Geneva în contra noastră?

Cu ce a răsplătit Ungaria toate aceste eforturi ale noastre? Ce răspuns a înțeles să dea atitudinii noastre pline de demnitate și de lealitate față de ea?

Mai multă condescență, o mai mare conciliantă ar fi fost și este omeneste imposibilă. Dela stat la stat, ea poate fi considerată „à la longue” drept slăbiciune.

Este drept că suntem destul de puternici ca să nu ne sperie o asemenea bănuială. Am făcut totul ca să merităm, dacă nu prietenia, stima Ungariei.

Acuma așteptăm dovezi.

Baloanele de încercare ca „uniunea personală româno-maghiară și alte baliverne de soiul ei, ne vor găsi întotdeauna reci și surzi.

J. PALEOLOGU

Săptămâna Literară

Șah la Dragomirescu

Polemica Lovinescu—Dragomirescu. Execuția d-lui D. Tomescu

Activitatea vieții noastre literare se deschide plină de promisiuni în această toamnă. Au apărut reviste noi, pline de seva nădejdilor de început, iar revistele vechi, cu forțele reîmprospătate de îndelungi vacanțe, aduc spor de energie și vioiciune.

În începutul acesta de sezon literar se impune cu deosebire un fapt: noua ofensivă contra dlui Mihai Dragomirescu. Magistrul din fruntea „Institutului de literatură” este obiectul unei viguroase campanii de desființare. Lucru este greu, nu atât pentru că d. Dragomirescu ar fi invulnerabil, ci mai cu seamă pentru faptul că dsa este căpușit cu o putere de rezistență fără egal.

Polemica dintre d-sa și d. Eugen Lovinescu este o dovadă. Contestând cu serioase argumente „estetica integrală” și dovedind nulă „știința literaturii”, d. Lovinescu aduce o gravă scuzație dlui Dragomirescu. E vorba de profunda eroare pe care o face șeful „Institutului de literatură” analizând ca o capodoperă poezia „Somnoroase păsărele” a lui Eminescu. Anume, d. Dragomirescu se obosește în „Știința literaturii” să dovedească după metoda d-sale genialitatea de concepție și originalitatea de realizare a acestei poezii. Pe numeroase pagini, cu reveniri și transformări, cu transpuneri în franțuzește și în scheme, poezia lui Eminescu este forfecată în toate sensurile, analizată pe toate fețele și, în fine, etichetată în mod definitiv: capodoperă.

D. Lovinescu arată că toată truda aceasta nu prețuiește nimic. Poezia lui Eminescu „Somnoroase păsărele” nu e nici capodoperă și nici originală, ci pur și simplu o prelucrare după originalul german „Wie Engel wieder steigen”, firmăție despre care face evidentă dovadă d. M. Bontaș în „Viața Românească” din Ianuarie 1926.

Logic ar fi fost ca dl Dragomirescu, în fața acestei acuzațiuni.

menite să dărâme toate principiile sale de crică literară „științifică,” să dea un răspuns precis. Dar răspunsul d-sale (Falanga Nr. 3) nu amintește nimic de cazul poeziei „Somnoroase păsărele”. Dl Dragomirescu își apără greșelile de gramatică, lăsând să se înțeleagă că este persecutat de tipografi, căci dsa autor de manuale de gramatică nu poate greși. Apoi dsa intră în discuția unei chestiuni lăaturalnice. Ce este însă cu „Wie Engel wieder steigen” și cu originalitatea capodoperei lui Eminescu, rămâne mister? Dl Dragomirescu n'are niciun interes să discute o chestiune, care nu-i convine. Și într'aceasta stă puterea d-sale de rezistență.

Dar cu atacul dlui Lovinescu, pe care îl evită cum poate, dl Dragomirescu n'a scăpat. Dela Craiova, dl D. Tomescu îl atacă din flanc pe chestia valabilității mișcării dela „Sămănătorul”, pe care dl Dragomirescu a contestet-o. Articolul dlui Tomescu (Ramuri, 7—9) precis și cu o strânsă logică lovește greu în nulitatea „maestrului”. După ce se arată acolo deosebirea dintre curentul dela Junimea, critic fără construcție, și curentul sămănătorit, care a creat o concepție literară românească și singura valabilă până astăzi, dl Tomescu se întreabă ce a făcut dl Dragomirescu. A parodiat mai întâi pe Titu Maiorescu, pentru a-și da iluzia că e șef de școală, și pornind cu mijloace maioresciane împotriva sămănătorismului a trebuit să se declare înfrânt. Atunci a schimbat tactica și a început să parodieze pe dl Iorga. Din șef de școală nereușit, dsa s'a voit apostol și animator și pentru că dl Iorga avea „Liga Culturală dl Dragomirescu s'a acățat cu desperare de „Ateneul Român”.

Dar toate tumbelile dlui Dragomirescu nu i-au putut ajuta la nimic, iar curentul sămănătorist continuă a viețui aproape în tot ce se scrie durabil, și în Sadoveanu, și în Răbăreanu, și în Cezar Petrescu, și în Lascarov-Moldovanu, și în Sandu Teleajin, și în Nichifor Crainic, și în Voiculescu, și în Radu Gyr, Em. Bucuța, Henriette Stal, Ionel Teodoreanu, D. Ciurezu, etc.

D. Dragomirescu nu va răspunde sentinței de declarare în stare de faliment critic pe care i-o citește neîndurat d. Tomescu, dar aceasta nu înseamnă că dsa nu va continua a se socoti șef de școală, chiar dacă ultima lovitură ce i se pregătește la „Institutul de literatură”, a cărui desființare a fost cerută de consiliul facultății de litere din București, va reuși.

E țărta dlui Dragomirescu, aceasta.

Și bănuiala noastră se confirmă.

Într'un nou consiliu al facultății de litere din București chestiunea inutilității „Institutului de literatură” a fost pusă cu toată energia. Dl Dragomirescu și-a apărat fătul cum a putut mai bine, arătând că existența „Institutului de literatură” este justificată de existența altor institute similare, ca spre exemplu „Institutul de sociologie” al dlui prof. Gusti sau „Institutul de pedagogie” ai dlui prof. G. Antonescu.

Replica Adversarilor din Universitate ai dlui Dragomirescu se zice că a fost crudă :

— Institutede aduse ca pildă fac treabă serioasă ; „Institutul de literatură“ cheltuiește bani grei și nu produce nimic.

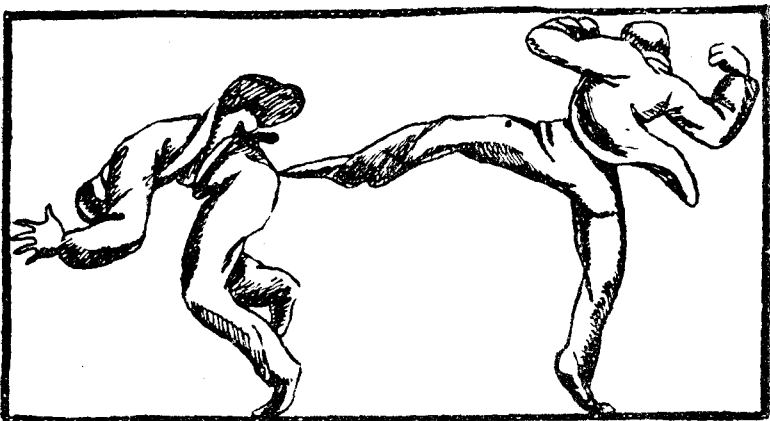
În fața acestei adversități, dl Dragomirescu a luat poziție hotărâtă, arătând că nimenia nu poate desființa institutul. Nici ministerul și nici Parlamentul nu au puterea să o facă. Cel mult, acestea pot să-i suprimе subvenția, dar aceasta nu-l poate înspăimânta pe dsa. „Institutul de literatură“ va continua să ființeze în ciuda tuturor dușmăniilor și în pofida tuturor bărfellor.

Dl Dragomirescu are desigur toată dreptatea. „Institutul de literatură“ va dăinui, pentrucă ar fi absurd ca dsa cedeze. Neputându-l nimenia desființa, rămâne ca această grea sarcină să o înfăptuiască vremea.

Dar până atunci dl Dragomirescu rezistă.

D. I. CUCU

INSEMNĂRI

„Viitorul“ și noul director al Teatrului Național, Declarațiunile făcute presei de amicul nostru, Alex. Hodoș, noul director al Teatrului Național din București, au fost în stare să satisfacă, prin amploarea lor programatică și prin suflul deținereșe avidă de lucruri mari, nu numai presa așa zisă de specialitate, sau pe acea, așa numită, de opoziție obiectivă, dar chiar și pe oficiosul partidului liberal, care socotește că e infalibil bun numai ceia ce e recomandat de sferele absolut competente ale zisului ziari. Cităm dintr'o notă a lui Petronius, care și de altădată a dat dovezi nu numai de eleganță de stil, dar și de obiectivitate laudabilă.

„In lămuririle și făgăduelile pe care noul director al Teatrului Național le-a dat reprezentanților presei, în primele zile ale instalării sale, găsim expuse unele opinii, asupra chipului cum înțelege a alcătui repertoriul pri-

mei noastre scene ; opinii, cari mărturisim că nu pot decât să capete aprobarea tuturilor celor ce iubesc teatrul și înțeleg rostul lui în cultura țării.

Noul director a fost de părere, astfel, că scena Naționalului trebuie să fie mai mult decât un izvor de distracție, decât o anexa a catedrei, un mijloc de stilizare și purificare a sufletelor aduse până la lumina capodoperei eterne și universale. Această părere este de altfel conformă cu însăși previsionsile legii actuale a teatrului, care nu îngăduie importul operei străine, decât atunci când ea a primit galonul cel mare al capodoperei universale. Se înțelege de aci că Frondaie, — pentru a da numai un exemplu, — n'avea ce căuta pe scena Teatrului Național, dar era aci locul teatrului clasic francez a operilor lui Rossini, precum a fost atât de bine venit Faust al lui Goethe, și piesele lui Shakespeare reprezentate în stagiunea anului trecut.

Dar cea-ce rămâne astfel ce adevăr dogmatic în materie de teatru de stat, este că el trebuie să urmărească, cu jertfe, cu muncă, cu riscuri, răspândirea în masele cât mai largi ale publicului, operele eterne ale literaturii universale. „Deficit la casă, cu excedent moral” — formula regretatului Pompiliu Eliade — încă un uitat prea repede în prea pripita noastră cultură — trebuie să fie o deviză și o normă de conducere a ori cărei direcțiuni conștiințe de idealul unui teatru, care e altceva de cât un café-concert, și altceva de câtun loc de bună siestă după un prânz copios.

Deci suntem cu totul de acord cu concepțiile noului director al Teatrului Național, în cea-ce privește alcătuirea repertoriului, precum subscriem și dorința că prima scenă trebuie să aibă un repertoriu totdeauna pus la punct și pregătit în ceea ce privește reprezentarea oricând a operilor ce fac temelia literaturii dramatice universale, și a celei românești“.

Teatrul Național are deci totul de câștigat fugind de succesul ieftin, și apropiindu-se cu fidelitate de credincios de altarul literaturii mari și de mica biserică, dar scumpă a literaturii românești.

După aceste declarațiuni, n'au de ce se speria de „tineretea” noului director nici aceia cari cred că a fi un Napoleon într'o întreprindere trebuie să fi în vârsta la care altcineva își face bilanțul vieții și se împărtășește cu sfințele Daruri.

Se despart evreii din Ardeal de unguri? Acum câteva zile s'a închis congresul evreilor sioniști, adunați din toate părțile la Oradea pentru a discuta diferite probleme de actualitate.

Pe lângă nesfârșitele discuții în ju-

rul problemei palestinieni, congresul evreesc dela Oradea ne-a adus noua-tea unei interesante și importante declarații a d-lui Iosif Fischer, președintele Uniunii naționale evrești din Ardeal.

Noi evreii — a spus d. Iosif Fischer — n'avem nevoie de tutelă ungurească. Pentru a evita ori și ce neînțelegere, țin să declar că evreimea din Ardeal nu recunoaște de a fi îndreptățit partidul maghiar la reprezentarea ei și că este contrară voinței majorității evreilor orice intervenție făcută de către partidul maghiar în chestiuni evrești admitând chiar că aceste intervențiuni să fie conduse de cea mai mare bună-voință.

Energice declarații, frumoase declarații, categorice declarații, Suntem acum curioși care va fi răspunsul partidului maghiar care, după cum foarte bine a spus Pater Olasz, — s'a ocupat până azi mai mult de problemele evreilor „unguri”, decât de însuși chestiunile vitale ale poporului maghiar din Ardeal.

Declarațiile lor. D. Maniu a ținut să imite, în această sesiune parlamentară, pe Regele, citind un fel de mesaj aparte al partidului național-țărănist. După absența voită dela solemnitatea deschiderii Corpurilor legiuitoare a acestui partid nou-nouț, mesajul dlui Maniu, care de când a intrat sub tutela republicană a dlui Stere se și închipuie președinte de republică, era firesc să se producă.

Mesajul național-țărăniștilor nu conține mare lucru. Importanța lui constă în natura manifestației. D. Maniu anunță încheierea fuziunii care „a fost impusă de corpul electoral” cu prilejul ultimelor alegeri. Cum a fost impusă fuziunea de către corpul electoral, știe toată lumea. Cele două partide s'au certat țigănește dela im-

părțirea mandatelor, iar în alegeri s'au pomenit reciproc. D. dr. Lupu, care venise la Cluj pentru a apăra interesele țărăniștilor din Ardeal tuna furios pe d. Maniu în camera dsale dela hotel „Astoria”, iar la Sătmar, la Bistrița și la Arad țărăniștii au luptat fățiș contra naționalilor.

D. Maniu însuși, care astăzi se gargarisește cu apa de roze a declarațiilor sale, era gata să accepte o fuziune cu liberalii, care dacă s'ar fi făcut, era ca și aceasta de astăzi „impusă de corpul electoral”.

Dar, așa trebuie să fie cu Suveranii aceștia ai democrației republicane!

Ce ar dori Bercovici? Un remizier dela bursa din București din vîa lui Israel, ajuns millonar, mai are acum o singură dorință. Bravul român de confesiune israelită ar mai dori și un nume românesc. Cu ajutorul acestui nume, ar reprezenta, poate, țara noastră în streinătate.

A și cerut ministerului de justiție

autorizația să-și schimbe numele în *Barcianu*. El a cerut așadar, un nume la care noi, românii ardeleni de lege românească ne gîndim cu adîncă pietate. Familia *Barcianu* prin câțiva reprezentanți ai ei și-a înscris numele în istoria culturală a Ardealului românesc, și în istoria luptelor politice purtate de românii ardeleni. În aceste lupte vița lui *Israel* se găsea pe frontul dușman. Are familia *Barcianu* destui nepoți și strănepoți, prin vinele cărora curge sânge românesc. Nu are nici-o nevoie să-și recruteze nepoți cu nas încîrligat și cu sânge semit. De-acea protestăm împotriva îndrăzelii *Bercoviciilor*, și credem, că din bună vreme ar trebui să li se taie pofta de-a cere nume care înseamnă ceva în istoria noastră națională. Altfel ne vom trezi azi-mîne cu câte-un *Ițig Șaguna*, *Șmil Șuluț*, *Israel Basarab*, *Leopold Bărnuțiu*, etc. Ar trebui, poate, să se aducă chiar și o lege, care să oprească intrarea numelor istorice românești în familiile lui *Israel*.

În atenția binevoitoare a domnilor abonați. Ne lăudăm cu o delicateță: aceia de a nu plictisi pe abonații noștri cu dese solicitări relativ la datoriile lor de abonați. Cititorii noștri, fiind cu toții intelectuali, lesne înțeleg că o revistă, în împrejurările actuale de scumpete, nu se menține cu vreo mană oare care, cerească. Pentru eroismul nostru de a păstra în inima Ardealului aceasta iubită de toți revistă, am așteptat să fim înțeleși și ajutați. Ajutorul ce-l așteptăm și acum, e de fapt o obligație a abonaților noștri — de a-și achita la timp abonamentul.

Rugăm deci pe toți dnii abonați să se grăbească cu resturile de plată a abonamentului lor, pentru a nu fi siliți să supunem această revistă unor încercări penibile, dintre care cea mai mică e încetarea apariției ei.
